

Viedokļu kopsavilkums par enerģētikas stratēģiju (2024–2025)

Latvijas enerģētikas stratēģijas līdz 2050. gadam projekts ir ticis izstrādāts 2024. gada 2. un 3.ceturksnī, izstrādes procesā iesaistot plašu nozares ekspertu loku, nevalstiskā sektora, enerģētikas nozarē strādājošo valsts kapitālsabiedrību un valsts institūciju pārstāvjus. Stratēģijas projekta izstrādē ar mērķi pārrunāt tā saturu, modelēt tajā ietvertos scenārijus un rīcībpolitikas, kā arī objektīvus kritērijus stratēģijas regulārai pārskatīšanai organizētas trīs fokusgrupas 2024. gada 4. septembrī, 16. oktobrī un 11. decembrī. Stratēģijas projekts ticis prezentēts Latvijas valsts prezidentam Edgaram Rinkēvičam 2024. gada 23. oktobrī un 2025. gada 24. martā, papildus uzklusot nozares ekspertu un ieinteresēto pušu viedokļus un iesaistoties diskusijās ar tiem. Tāpat Stratēģijas projekts 2025.gada 26.martā prezentēts Latvijas Republikas Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijai un 2025.gada 8.aprīlī Latvijas Republikas Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai. Papildus stratēģijas projekts divas reizes (2024.gada 31.oktobrī un 2025.gada 28.februārī) ir ticis nodots viedokļu sniegšanai ieinteresētajām pusēm, kā ietvaros saņemti šādi viedokļi:

- 13.11.2024. SIA “Kurzeme Offshore” viedoklis (atbilde sniegta 20.11.2024.);
- 14.11.2024. Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācijas veterānu kopas viedoklis (atbildes sniegta 20.11.2024.);
- 19.11.2024. Finanšu ministrijas viedoklis (atbildes sniegta 10.01.2025.);
- 20.11.2024. Latvijas Darba devēju konfederācijas viedoklis (atbilde sniegta 13.12.2024.);
- 22.11.2024. biedrības “Zaļā brīvība” viedoklis (atbilde sniegta 10.01.2025.);
- 28.11.2024. akciju sabiedrības “Sadales tīkls” viedoklis (atbilde sniegta 10.12.2024.);
- 29.11.2024. Latvijas enerģētikas veterānu (Jānis Osītis, Ilmārs Stuklis, Ivars Liuziniks, Kārlis Purnis, Heinrihs Lapčinskis, Jānis Krams, Arvīds Kaļva) viedoklis (atbilde sniegta 11.12.2024.);
- 03.12.2024. Satiksmes ministrijas viedoklis (atbildes sniegta 10.01.2025.);
- 02.01.2025. Ekonomikas ministrijas viedoklis (atbilde sniegta 03.02.2025.);
- 10.01.2025. Latvijas Darba devēju konfederācijas viedoklis (atbilde sniegta 29.01.2025.);
- 11.03.2025. biedrības “Zaļā brīvība” viedoklis (atbilde sniegta 11.04.2025.);
- 31.03.2025. Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācijas veterānu kopas viedoklis (atbildes sniegta 12.05.2025.);
- 02.04.2025. Latvijas Darba devēju konfederācijas viedoklis (atbilde sniegta 12.05.2025.);
- 10.04.2025. Latvijas Republikas Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas viedoklis (atbilde sagatavota, tiks virzīta izskatīšanai Ministru kabinetā, tiesību akta numurs Vienotajā tiesību aktu portālā: 25-TA-1055);
- 11.04.2025. Latvijas Republikas Saeimas deputāta Edgara Tavera viedoklis (atbilde sniegta 26.04.2025.).

Gads: 2025

Autors: Latvijas Darba devēju konfederācija

- Viedoklis: Atbalstām, ka Stratēģijas izpilde tiks izvērtēta katru gadu to pārskatot ik piecus gadus, tomēr vēršam uzmanību, ka nepieciešams skaidrs mehānisms, lai to pārskatītu optimāli nepalielinot birokrātisko slogu
- Viedoklis: Pieņemam skaidrojumu, ka finansējums un tā sadalījums, kā arī rīcībpolitiku izejas punkts īstermiņā ir veidoti saskanīgi ar Nacionālo enerģētikas un klimata plānu, tomēr NEKP neatbilst rīcībpolitikas ilgtermiņā, kas ir šīs Stratēģijas būtība.
- Viedoklis: Lai gan ir definēts nepieciešamais kopējais finansējums Stratēģijas īstenošanai, joprojām nav skaidri iezīmēts nepieciešamais privātais finansējums. Bez skaidra privātā finansējuma apjoma LDDK nevar atbalstīt

Stratēģijas tālāku virzību. Atgādinām, ka tas ir nozīmīgs signāls uzņēmējiem un investoriem par nepieciešamo finansējuma daļu, kura būs jāinvestē pašiem

- Viedoklis: Attiecīgi LDDK aicina skaidri izteikt vēlamos sasniedzamos rezultātus vienotā tabulā, lai izšķirtu veidotās prognozes un vēlamos mērķus
- Viedoklis: Nodokļu politika ir būtisks aspekts, kas jāvērtē veidojot jebkuru plānošanas dokumentu. Šajā gadījumā aicinām pēc iespējas ātrāk uzsākt diskusijas ar Finanšu ministriju un izvērtēt iespējamus grozījumus nodokļu politikā. Jāņem vērā, ka iespējamie grozījumi varētu tik realizēti tikai pēc 2030. gada, jo nodokļu izmaiņu grozījumi prasa sarežģītas un ilgstošas diskusijas. Šāda rīcība saskan arī ar Stratēģijas konceptu ilgtermiņa plānošanai.
- Viedoklis: Stratēģija nesatur ietekmes analīzi uz individuālām ekonomikas nozarēm, piemēram, finanšu un lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēm.

Autors: Latvijas Elektroenerģētiku un Energobūvnieku asociācijas veterānu kopa

- Viedoklis: Dokumentā trūkst pilnas ārējās situācijas analīzes, rīcībpolitikas piedāvātas atkarībā no scenārija, dokuments piedāvā pielāgoties mainīgajiem ārējiem apstākļiem. Lūgums stratēģijā veikt pilnu esošās situācijas atspoguļojumu, veikt objektīvu analīzi (identificēt iespējas, veikt pilnu SWOT un citas analīzes). Lūgums stratēģijā noteikt enerģētikas attīstības virzienus un mērķus. Mērķiem jābūt skaidri definētiem, izmērāmiem un izpildāmiem, nevis kā tagad ir definēts - "Enerģētika vairo Latvijas konkurētspēju!"
- Viedoklis: Stratēģijā nav ņemts vērā, ka Baltijas valstīs darbojas kopējā tirgū. EE un LT vēja parku elektroenerģija nonāk kopējā katlā (ar izņēmumiem, ja ir pārrobežu plūsmu ierobežojumi tehnisku iemeslu dēļ). Tā kā Lietuvā tā tiek subsidēta (garantēta iepirkuma cena), mēs varam izmantot šo lēto elektroenerģiju, kad pūš vējš, un pelnīt no TEC'iem, kad ir bezvējš. Mums nav nepieciešams tālāk attīstīt vēja parkus, kuri viens otru izkonkurēs un rezultātā nobankrotēs. Ja Latvijā sabūvēs visus plānotos vēja parkus, tiem būs biežas dīkstāves. Veidosies bankrota riski un spiediens uz likumdevējiem pēc subsīdijām. Baltijā VES uzstādītā jauda var sasniegt 20 līdz 30 GW, kas daudz kārtīgi pārsniegs elektroenerģijas patēriņa piķa slodzi, kā arī izstrādātās elektroenerģijas realizācijas iespējas. Stratēģijā nav novērtēta slodzes attīstība un šīs slodzes nodrošinājums ar elektriskām jaudām, kas turpmākajos gados stabili, droši būs pieejamas vajadzīgajā laikā un apjomā ("bāzes jaudas"). Bez šādu jaudu esamības ne tikai Latvijā, bet arī Baltijā kopumā, kur atslēdzoties no BRELL ir nepieciešamība reģiona energosistēmai strādāt "salas režīmā". Attiecīgi nav novērtēts arī šo jaudu izveides, uzturēšanas, darbības izmaksas. Lūgums stratēģijā ietvert sadaļu par VES un SES jaudu izveides, uzturēšanas un darbības izmaksām, izmaksu prognozēm.
- Viedoklis: Stratēģija elektroenerģētikas, gāzapgādes jomās nav saskaņota, sabalansēta ar Igaunijas un Lietuvas attīstības plāniem.
- Lūgums stratēģijā ietvert analīzi par Igaunijas un Lietuvas SES un VES attīstības plāniem. Lūgums stratēģijā izvērtēt iespēju Latvijā VES un SES būvēt uzņēmējiem, kuri uzņemas arī visus riskus. Latvenargo varētu realizēt lielos plānus, kas nav pa spēkiem nelieliem tirgus dalībniekiem - investēt AES, būvēt lieljaudas siltumenerģijas uzkrāšanas sistēmas (kuras caur koģenerāciju var piedalīties elektroenerģijas balansēšanas sistēmā), investēt dzelzceļa elektrifikācijā, utt.
- Viedoklis: Stratēģijā ir nekorekts/ nepamatots arguments pret atomelektrostaciju - ka Latvijā nav vietējo urāna atradņu. Nekur Eiropā šobrīd urānu neiegūst, bet AES darbojas un plāno būvēt vēl jaunas. Urāna degvielu var iepirkt dažādās pasaules valstīs un uzkrāt vairākiem gadiem (daudz vietas neaizņem). Lūgums izvērtēt (aprakstīt riskus un ieguvumus) Latvijas dalību Igaunijas AES projektā
- Viedoklis: Stratēģijā izmantota novecojuši dati, neaktuāla informācija. Tagad ir pieejami dati par 2024. gadu! Arī izmantotie informācijas avoti daudzi ir novecojuši. Piemēram, 73. lappusē ir atsauce uz dokumentu, kurā prognozēja, ka Rail Baltic sāks darboties jau 2026. gadā. Lūgums aktualizēt datus visās ar to saistītās pozīcijās.
- Viedoklis: Stratēģijā ir nesaprotama un neizskaidrota informācija par energoresursu un elektroenerģijas, siltumenerģijas cenām, kuru vērtības ir prognozētas neobjektīvi (2050.g. siltumenerģijas cena 2 reizes augstāka, kā elektroenerģijai - kas lietos tādu siltumenerģiju, ja var ērtāk, lētāk elektroenerģiju attēls Nr. 1., u.c.). Ir taču arī

atšķirība starp cenām vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā. Autori ir paņēmuši to, ko vieglāk varēja sameklēt.

Lūgums skaidrot, uz kādiem datiem ir balstītas prognozes un veikts aprēķins.

- Viedoklis: Kļūdaini bilancē (attēls Nr. 11., 12., 14., u.c.) ir sagrupēti kopā energoresursi un enerģija (elektroenerģija un siltumenerģija ir produkts), kas rada neizpratni. Lūgums bilancē skaidri nodalīt energoresursus no enerģijas produktiem.
- Viedoklis: Fenomenālas elektroenerģijas ražošanas prognozes 16 TWh 2035. gadā. Kur to liks, ja arī Igaunija un Lietuva attīsta VES un SES, bet Zviedrija paziņoja par atomelektrostaciju būvniecību? Reģionā ir aptuveni vienādi meteo apstākļi - kad pūš vējš, tad visur. Tāpēc īsti nebūs kur eksportēt vēja enerģiju. Lūgums skaidrot, uz kādiem datiem ir balstītas prognozes un veikts aprēķins. Turklāt pielikumos raksta, ka jaunu starpvalstu savienojumu jaudas nav nepieciešamas. Svarīgi Baltijas salai rēķināties ar n-2 faktoru, jo tagad ir ievērojami samazinājies pārvades saišu skaits uz kaimiņu reģioniem.
- Viedoklis: Stratēģijā rakstīts, ka bāzes jaudas nodrošinās biomasas un biogāze. Tomēr šādā gadījumā nepieciešama tālāka analīze, - kāds šīm tehnoloģijām ir lietderības koeficients elektroenerģijas ražošanai, cik vajag biomasu lai to elektroenerģiju saražotu, vai ar Latvijas mežiem vispār pietiks (!). Lielākā bio izmantošana bija 2018. gadā - no biomasas un biogāzes saražoja 0,94 TWh elektroenerģijas. Tad sākās samazinājums un 2023. gadā saražoja tikai 0,66 TWh elektroenerģiju. Lūgums stratēģijā ietvert analīzi par biomasas un biogāzes izmantošanu un novērtēt to bāzes jaudu nepieciešamību.
- Viedoklis: Stratēģijā nav vispār pieminēts efektīvākais elektroenerģijas un siltumenerģijas izstrādes veids, kā koģenerācija, kura rekomendēta daudzos ES direktīvu dokumentos, kas būtiski paaugstina energoefektivitāti, samazina SEG emisiju apjomu. Rīgas siltumenerģijas tirgus ļoti būtiski ietekmē elektroenerģijas ražošanu, lai tā TEC varētu darboties koģenerācijas režīmā. Tirgu var attīstīt, piemēram, savienojot Rīgas abu krastu siltumtīklus. Tas nav izskatīts. Lūgums stratēģijā ietvert koģenerācijas analīzi.
- Viedoklis: Nav novērtētas izmaksas, kas saistītas ar mainīgo SES un VES ģenerāciju, tās balansēšanu, rezervēšanu, frekvences pakalpojuma sniegšanu, kas aktualizējies pēc energosistēmas atslēgšanās no BRELL. Lūgums stratēģijā ietvert balansēšanas, rezervēšanas un frekvences pakalpojumu sniegšanas izmaksas.
- Viedoklis: Stratēģijā nav nekā par privātmāju apkuri. Tomēr absolūtos skaitļos šis enerģētikas segments lielākais (salīdzināms ar transportu), paredzēta gausa šī segmenta dekarbonizācija, piemēram, strauji ar valsts atbalstu realizējot komfortablu, augsti automatizētu siltumsūkņu sistēmas. Vienaļcīgi, ir ļoti liela malkas un granululu izmantošana privātmājās. Ļoti iespējams, ka tas saglabāsies arī turpmāk. Lūgums stratēģijā ietvert rīcības, kas atbalsta automatizētu siltumsūkņu sistēmu izmantošanu privātmāju apkures segmentā
- Viedoklis: Atsevišķus kurināmos reglamentē citi Eiropas līmeņa dokumenti, piemēram, Regula 2023/2405 par aviācijas degvielu un "sustainable aviation fuel" īpatsvaru. Tā pieprasa 6% SAF jau 2030. gadā. Direktīva 2018/2001 pieprasa 14% AER daļu transportā 2030. gadā. Tas stratēģijā nav ņemts vērā. Lūgums stratēģijā ņemt vērā ES direktīvas un norādīt atsaucē uz tām.
- Viedoklis: KEM izsludināja konkursu par pētījumu par dabasgāzes piegādes riskiem. (<https://www.kem.gov.lv/lv/iepirkums/latvijas-dabasgazes-piegades-drosuma-risku-izvertejums>) Līgums par izpildi tika noslēgts ar izpildes termiņu 2023. gada novembrī. Tā kā izmaksas ir par nodokļu maksātāju naudu, ir nepieciešama kaut kāda publiska atskaite par šo līgumu. Iespējams, ka ir vēl citas izpētes, kas ir noslēptas. Lūgums stratēģijā ietvert informāciju par šo līgumu un atspoguļot informāciju par izvērtētajiem dabasgāzes piegādes riskiem.
- Viedoklis: Lūgums stratēģijā norādīt izstrādes autorus un piesaistītos ekspertus.

Autors: Latvijas Republikas Saeima (deputāts Edgars Tavors)

- Viedoklis: Stratēģiju sabalansēt un sinhronizēt ar Baltijas valstu attīstības dokumentiem, kā arī Latvijas Nacionālo plānu (NAP) un Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju (LAS)
- Viedoklis: Noteikt stratēģisku nostāju par TEC bāzes jaudu saglabāšanu pēc OI beigu termiņa
- Viedoklis: Integrēt siltumapgādes sektoru kā neatņemamu daļu no enerģētikas stratēģijas, nosakot konkrētus mērķus un rīcības virzienus.
- Viedoklis: Novērtēt koģenerāciju ne tikai kā siltumenerģijas izstrādātāju, bet primāri kā valsts stabilas, drošas un efektīgas elektroenerģijas bāzes jaudu piegādātāju
- Viedoklis: Izstrādāt atlikumsiltuma un siltumsūkņu attīstības plānu kā valsts mēroga politikas virzienu.
- Viedoklis: Precizēt elektroenerģijas cenu prognozes, sasaistot tās ar investīciju apjomu, balansēšanas, rezervēšanas izmaksām un iespējamo finansējuma modeli
- Viedoklis: Precizēt dabasgāzes cenu prognozes, kuras izmantošana projektā prognozēta līdz 2050. un turpmāk
- Viedoklis: Precizēt CSA cenu un patēriņa prognozes
- Viedoklis: Izstrādāt Baltijas reģionā sabalansētu starpsavienojumu attīstības plānu, tai skaitā vērtējot jauna savienojuma ar Skandināviju nepieciešamību
- Viedoklis: Veikt neatkarīgu kodolenerģijas izvērtējumu, izvērtējot arī reģionālās sadarbības iespējas
- Viedoklis: Pārskatīt datu metodoloģiju, t.sk. precīzi nošķirot energoresursus no gala patēriņa formām. Stratēģijā ir sajaukti jēdzieni – “enerģijas patēriņš” tiek jaukts ar “energoresursiem”, netiek konsekventi nodalītas gala formas (siltums, elektrība) no primārajiem energoresursiem (dabasgāze, biomasu u.c.), MW ar MWh u.c.

Autors: Latvijas Republikas Saeima (Tautsaimniecības agrārās, vides un reģionālās politikas komisija)

- Viedoklis: Ē nodrošināt Enerģētikas stratēģijas sinhronizāciju ar citiem saskarnozaru politikas plānošanas dokumentiem, lai veidotu vienotu, sinhronu redzējumu un rīcības plānus ar enerģētikas jomu saistītajās nozarēs, tostarp enerģētikas integrāciju rūpniecības vērtību ķēdē, elektroenerģijas tīklu modernizācijā, tīras rūpniecības veicināšanā, transporta elektrifikācijā un aprites ekonomikā
- Viedoklis: Ē Ņemot vērā Enerģētikas stratēģijā noteikto nepieciešamību pēc ievērojama investīciju apjoma (bāzes scenārijā - 34,4 miljardi eiro) no kura daļa paredzētā kā publiskais finansējums, nodrošināt Finanšu ministrijas iesaisti Enerģētikas stratēģijas pilnveidošanā attiecībā uz publiskā finansējuma pieejamību, tā potenciālajiem avotiem un koordināciju starp valsts budžetu, nodokļu politiku, ES fondu līdzekļiem, investīciju finanšu instrumentiem un privāto finansējumu, lai apliecinātu stratēģijas realizācijas finansiālo segumu (gan īstermiņā, gan vidējā termiņā)

Autors: Biedrība “Zaļā brīvība”

- Viedoklis: Pie Optimistiskā + scenārija ir minēts, ka "Dabasgāzes izmantošana tiek pilnībā izskausta, aizstājot to ar atjaunīgajiem energoresursiem un ilgtspējīgiem risinājumiem." Viena laikus grafikā vizuāli vēl parādās, ka dabasgāzes patēriņš ir 1,5 TWh. Savukārt, pie Optimistiskā scenārija tās ir vēl 2,4 TWh.
- Viedoklis: Izvēlētais transporta emisiju mazināšanas stratēģijas elements, kas ietver ar dīzeļdegvielu darināmu auto pakāpenisku aizstāšanu, pieaugot ar benzīnu darbināmu auto īpatsvaram (un arī benzīna patēriņam absolūtajos skaitļos), nav savienojams ar klimatneitralitātes mērķi jau 2050.gadā. Klimatneitralitātes sasniegšanai jātiek paredzētai jau Mērķa scenārijā, nepaļaujoties uz sevišķi labvēlīgiem apstākļiem, ko varētu sniegt optimistiskie scenāriji. Viena laikus Stratēģijas ambīcijai Mērķa scenārijā nevajadzētu būt zemākai par Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā ietvertu.
- Viedoklis: 27.lpp ietverta rindkopa ar izvērtējumu par kodolenerģijas attīstīšanas piemērotību Latvijā, taču Optimistiskajos scenārijos (51. un 58.lpp) tiek norādīts "Papildus optimistiskajos scenārijos pastāv iespējamība attīstīt kodolenerģijas jaudas, kas daļēji aizvietotu paredzēto sauszemes vēja elektrostaciju (VES) jaudu.". Papildus - stratēģijā ietvertajai informācijai jābūt saskanīgai ar IZ par kodolenerģijas attīstību Latvijā.

- Viedoklis: Stratēģijas pielikumā Nr. 2.1. grafikā atainots, ka vieglo elektroauto skaits 2025. gadā būs jau 26 tūkstoši, kas nav realitātei atbilstoši, jo uz 2025.gada 1.janvāri vieglo elektroauto skaits Latvijā bija 9234. 2024.gada laikā kopumā reģistrēti 862 jauni vieglie elektroauto.

Gads: 2024

Autors: Ekonomikas ministrija

- Viedoklis: Ņemot vērā konsultācijas ar uzņēmēju organizācijām, Ministrija lūdz papildināt Enerģētikas stratēģiju ar jaunu optimistisku scenāriju (vai arī aizstāt ar šo scenāriju vienu no esošajiem optimistiskajiem scenārijiem). Tas nepieciešams, ņemot vērā, ka esošie scenāriji neatspoguļo ambīcijas, kādas nosaka Ministrijas izstrādātais un Ministru Kabineta apstiprinātais Informatīvais ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību (turpmāk – Tautsaimniecības stratēģija). Papildus uz eksportu orientētās rūpniecības un pakalpojumu sektora (serveru centri) attīstībai, pārējie šī scenārija rādītāji varētu sakrist ar vēlamā enerģētikas stratēģijas scenāriju, jo, koncentrējoties uz pasākumiem rūpniecības un pakalpojumu sektoru attīstībai, nav pamata domāt, ka visi citi sektori attīstīsies tikpat strauji. Piedāvātais scenārijs paredzētu arī straujāku esošās industrijas elektrifikāciju. Scenārijs iekļauj Tautsaimniecības stratēģijas iekšzemes kopprodukta (IKP) mērķa scenāriju ambīciju līmeni un demogrāfijas līmeni (pielikumā). Attiecībā par enerģijas patēriņa nosacījumiem, šobrīd ir sarežģīti prognozēt, cik lielā mērā attīstīsies konkrēti produkti, kā zaļais amonjaks vai serveru centri. Bateriju vajadzību, savukārt, noteiks kopējās enerģētikas sistēmas nepieciešamības. Vienlaikus iespējams indikatīvi aprēķināt nepieciešamo papildus uzstādāmo jaudu, ko attiecīgi būtu nepieciešams analizēt un precizēt izstrādājot scenārijus. Atbilstoši mūsu sākotnējiem aprēķiniem, papildus gala patēriņš rūpniecības sektorā un pakalpojumu sektorā (serveru centri) būtu 7,5 TWh virs vēlamajā scenārijā iekļautā patēriņa.

Autors: Latvijas enerģētikas veterāni (Jānis Osītis, Ilmārs Stuklis, Ivars Liuziniks, Kārlis Purnis, Heinrihs Lapčinskis, Jānis Krams, Arvīds Kaļva)

- Viedoklis: Latvija ir tikai daļa no elektroapgādes un gāzapgādes sistēmas Baltijā. Nopietnas Enerģētikas stratēģijas izstrāde iespējama tikai to saskaņoti veicot vismaz ar kaimiņvalstīm Igauniju un Lietuvu. Preambulā tas minēts, bet tālāk rīcība nav attīstīta. Neatliekami nepieciešams vienoties vismaz ar Baltijas valstu valdībām par sadarbību vienotas stratēģijas izstrādē lai virzītu reģiona energoapgādi droši un konkurētspējīgai attīstībai. Tā nodrošināšanai nepieciešams AS "Augstsprieguma tīkls kopīgi ar Igaunijas un Lietuvas pārvades sistēmas operatoriem (PSO) veikt elektroapgādes jaudu un režīmu novērtējums. Stratēģijas patreizējā projektā pievērsta uzmanība tikai optimistiskiem elektroenerģijas apgādes un eksportēšanas scenārijiem gadu griezumā. Nav novērtēta slodzes attīstība tās nodrošinājums ar elektriskām jaudām kritiskos režīmos:
1) atslēdzoties no BRELL elektrotīkla, jānodrošina Baltijas reģionam spēja stabili strādāt "salas režīmā"; tam nepieciešamas atbilstošas elektroenerģijas jaudas, t.sk. nepārtrauktai frekvences regulēšanai, ieskaitot avāriju situācijās;
2) PSO vienmēr ievēro un kontrolē drošības kritēriju "N-1", bet Baltijas gadījumā arī "N-2"; šādu pēkšņu atslēgumu lielums Baltijā varētu būt līdz 800MW, VES un SES nespēs to momentā kompensēt; rezultātā būtu ievērojami patērētāju atslēgumi;
3) Ļoti reāli iespējami režīmi, kad VES un SES ģenerācija ir "0" sevišķi rudens un ziemas mēnešos, t.sk. maksimumstundās, kā par to aktuāli raksta Vācijas mediji; Tāpēc Baltijā nepieciešamas stabilas "bāzes" jaudas, attiecīgi ir nepieciešama šo jaudu lieluma un izveides, uzturēšanas un darbības izmaksu izvērtēšana. No Baltijas kopainas atrauta stratēģija var veicināt risinājumus, kas novedīs investorus pie neracionālām investīcijām, "grimušām izmaksām", kuru rezultātā netiks sasniegti mērķi valsts energodrošībai un konkurētspējai. Analizējot stratēģijas projektā norādītos VES un SES apjomus un Baltijas jūras reģiona valstu plānus, noteikti ir nepieciešama Baltijas reģiona PSO veikta analīze lai nemulsinātu valsts institūcijas, investorus, nozari un sabiedrību ar nereāliem plāniem.

- Viedoklis: Nav izvērtētas iespējami efektīvākas darbības, kas sinerģijā ar citiem enerģētikas segmentiem, dotu iespēju apgādāt reģionu ar lētāku enerģiju piemēram:
  - koģenerācijas un atlikumsiltuma izmantošana,
  - siltumsūkņu, elektrodu katlu, kas komplektā ar lielas ietilpības karjera tipa siltumenerģijas glabātavām var pavērt lielas iespējas,
  - e-transporta,
  - centralizētā siltumapgāde, gāzapgāde,
  - ūdeņraža tehnoloģiju pielietošanas apjoms un iespējamās izmaksas.

Turklāt nepieciešama efektīvas uzkrāšanas vai enerģijas pārveides (P2X) iespēju un izmaksu analīze. Nav izvērtēti nodokļu politikas jautājumi un to ietekme uz dažādiem enerģijas ražošanas segmentiem ilgtermiņā.

- Viedoklis: Saprotam, ka ilgtermiņa stratēģisko mērķu definēšanā ir nepieciešams kvalitatīvs apkārtējās vides ietekmes faktoru un atbilstošas rīcības izvērtējums, kas sniegtu lielākos ieguvumus valstij, tautsaimniecībai un iedzīvotājiem, mazinot Latvijas energoatkarību, veicinot valsts ilgtspējīgu attīstību, dekarbonizāciju un konkurētspēju ar efektīvām cenām. Stratēģijā minēti daudzi nozīmīgi rīcībpolitiku piemēri. Būtiski lai piedāvāto rīcību sarakstam sekotu atbilstošas darbības. Tas iespējams tikai tad, ja Saeima un Valdība noteiks katras rīcības atbildīgās institūcijas. Pretējā gadījumā Latvijas nestabilajā politiskajā vidē Enerģētikas stratēģija 2050 būs tikai papīrs bez rezultāta.
- Viedoklis: Vēlams Baltijas reģiona mērogā izvērtēt kodolenerģētikas iespējas, kurām ilgtermiņā varētu būt nozīme klimata neitralitātes mērķu sasniegšanā un apgādes drošumā. Kodolenerģētikas projektu veiksmīgai realizācijai tālākā nākotnē, ļoti būtiska ir iespējamo pasākumu laicīga inicializēšana.
- Viedoklis: Ir nepieciešami precizējumi un labojumi stratēģijas dokumentā uzrādītajiem tehniskiem, tehnoloģiju un energoresursu cenu rādītājiem, kas ir būtiski dažādu tehnoloģiju pielietojuma plānošanā un izmaksu efektīvākā enerģētikas attīstības veidošanā. Nepieciešams vērtējums par pārvades un sadales pakalpojumu tarifu izmaiņām, ņemot vērā plānoto atjaunīgo resursu ģenerācijas ieviešanu.
- Viedoklis: Vērtīga iniciatīva stratēģijā minēta saistībā ar nepieciešamību izveidot Sabiedriskās uzraudzības padomi.

Autors: Finanšu ministrija

- Viedoklis: Stratēģijas projekts paredz ievērojami palielināt vēja elektrostaciju skaitu, kas būtiski palielinās atkarību no labvēlīgiem laikapstākļiem. Lūdzu skaidrot procesu, vai vēja elektrostacijas spēs nodrošināt Latvijas tautsaimniecībai nepieciešamo elektroenerģiju arī bezvēja apstākļos? Vai ar lielajām investīcijām vēja parkos, nebūsim joprojām spiesti importēt elektroenerģiju?
- Viedoklis: 6. lpp., pašā sākumā minēts, ka enerģētikas nozare veido 10% no Latvijas IKP. Lūdzu datu avotu. Pēc CSP datiem, bruto pievienotā vērtība faktiskajās cenās NACE2 klasifikācijā grupām E un D kopā 2023. gadā veidoja 5%.
- Viedoklis: Aicinām projekta 11. un 64. lpp. vārdu salikumu "oglekļa uzķeršana" t.i. no angļu valodas "carbon capture" veikto tiešo tulkojumu, aizstāt ar latviešu valodai piekritīgu vārdu salikumu, proti, "oglekļa uztveršana".
- Viedoklis: Lūdzam pārbaudīt sadaļu 04 par biomasu attēlā nr.1,12.lpp. (biomasa fosilā un bio) un aprakstu 14.lpp.; lūgums paskaidrot, kas ir domāts zem "biomasa-fosilā" un "biomasa-bio".
- Viedoklis: Lūdzam papildināt projektu ar plašāku informāciju par sintētisko metānu (14.lpp.). Kāda ir metāna sintēzes tehnoloģija? Ja sintezē tiek izmantota pieeja $4 \text{ H}_2 + \text{CO}_2 = \text{CH}_4 + 2 \text{ H}_2\text{O}$, tad ir jāražo H_2 , jāuztver CO_2 un jāpatērē enerģiju metāna sintezēm. Lūdzam iekļaut projektā aprēķinus par sintētiska metāna izmantošanas ekonomisko un enerģētisko efektivitāti salīdzinājumā ar ūdeņradi, kā arī informāciju par SEG emisijas aprēķināšanas metodoloģiju saistībā ar sintētisko metānu.
- Viedoklis: Kurā posmā emisijas tiek iekļautas inventarizācijā: sintēzes laikā, sadedzināšanas laikā, vai, piemēram, sintezē izmantotais uztvertais CO_2 tiek izņemts no SEG inventarizācijas?

- Viedoklis: Energoresursu plūsmā 2.attēlā (15.lpp.) nav iekļauts ūdeņradis, taču rīcībpolitiku kartēs tas ir minēts. Lūdzam pārbaudīt.
- Viedoklis: 2.5. daļā (17.lpp.), pie "Transporta zaļināšana" ir minēts: "[..] kā arī dīzeļdzinēju aizstāšanu ar benzīna dzinējiem. Šo faktoru pieaugums [..] samazina fosilās degvielas patēriņu." Lūdzam papildināt projektu ar paskaidrojumu / aprēķiniem, kā un cik būtiski pāreja no dīzeļdzinēju uz benzīna dzinēju ietekmes fosilās degvielas patēriņu (un SEG emisijas).
- Viedoklis: 20.lpp. ir minēts: "Savukārt degvielu patēriņā ir sagaidāma tendence aizvietot dīzeļdegvielas dzinējus ar benzīna dzinējiem...". Lūdzam paskaidrot šo prognozi, vai papildināt projektu ar atsauci uz pētījumiem par šo tēmu par Latviju.
- Viedoklis: Lūgums izskatīt iespēju stratēģijā norādīt ne tikai kopējo energoresursu patēriņa prognozi sadalījumā pa energonesējiem (kā piemēram, attēlā nr. 3), bet arī atsevišķi norādīt šos datus pa sektoriem, kas ir vislielākie energoresursu patērētāji, piemēram, transporta un siltumenerģijas sektori. Elektroenerģijas sektorā ir skaidra ražošanas struktūra, tomēr aicinām izvērtēt iespēju tekstā minēt, kādu enerģijas nesēju ir paredzēts lietot termoelektrostacijās (dabasgāzi, metānu, ūdeņradi?).
- Viedoklis: 3.2. daļā (21.lpp.) ir minētas "Nepieciešamās investīcijas enerģētikas nozarē". Lūdzam precizēt, vai tās ir nepieciešamās investīcijas pasākumu veikšanai no valsts budžeta, vai kopējās investīcijas (publiskās un privātas)?
- Viedoklis: Pamata scenārijā (attēlā nr. 5, 21.lpp.) ir norādīts, ka lielāko daļu investīciju nepieciešams novirzīt transporta zaļināšanā (48%), bet tehnoloģiju un ēku energoefektivitātei vien 10% jeb 3,18 miljrd. EUR. Rūpniecības un būvniecības darba grupas sanāksmē 11.11.2024. NEKP sociālekonomiskajā izvērtējumā tika prognozēts, ka ir nepieciešamas gandrīz 10 miljrd. EUR investīcijas mājokļu renovācijai un energoefektivitātei, lai aizstātu tikai 10% no esošajiem uzkrātajiem aktīviem. Savukārt EM Mājokļu politikas departamenta direktora vietniece Karina Zvirbule savā prezentācijā minēja datus no "Par Mājokļu pieejamības pamatnostādņiem 2023.–2027. gadam", ka dzīvojamā platība, kuru nepieciešams renovēt sastāda 56 100 000 m² un potenciālās izmaksas sasniedz 21,6 miljrd. EUR (tika prognozēts, ka inflācijas rezultātā šīs izmaksas visticamāk ir augušas). Ņemot arī vērā tabulā Nr. 1. (19.lpp) norādīto, ka vienīgā faktoru grupa, kura samazina visu energoresursu patēriņu, ir energoefektivitāte (lētākais energoresurss ir tas, ko nepatērējam), neignorējot dzīvojamā fonda slikto stāvokli un faktu, ka mājoklis ir cilvēka pamatvajadzība, lūgums izvērtēt nepieciešamību stratēģijā pārskatīt ietverto pasākumu un nepieciešamo investīciju apjomus tehnoloģiju un ēku efektivitātei.
- Viedoklis: 21. lpp. pie punkta 3.2. lūdzu precīzāk definēt vai aizvietot ar citu formulējumu jēdzienu "reālā izteiksmē". Vai tās ir domātas salīdzināmās (pret kuru gadu?) cenas vai faktiskās cenas?
- Viedoklis: 22. lpp. priekšpēdējā rindkopā norādīts, ka VES noslodzes vērtības enerģijas ražošanas aprēķiniem ir pieņemti lielumi. Lūdzam paskaidrot šos pieņēmumus un pēc iespējas salīdzināt tos ar vēsturiskiem datiem par VES efektivitāti Latvijā (piemēram ar Tārgales vēja ģeneratoru parka faktisko efektivitāti, ja pārējie VES izmanto novecojušas tehnoloģijas).
- Viedoklis: Sadaļa "Elektroenerģijas eksports" (23.lpp.). Vai ir pareizi ņemt vērā tikai pieprasījuma pieaugumu, ignorējot provizorisku ražošanas apjomu? Kā tiek prognozēti ražošanas "pīķi" reģionā, jeb risks, ka saražotās enerģijas pārpalikuma laikā reģionā nebūs pieprasījuma pēc elektroenerģijas, jo citās valstīs arī būs ražošanas "pīķi"? Kā tas ietekme eksporta potenciālu?
- Viedoklis: Lūdzam izvērtēt iespēju iekļaut projektā informāciju par elektroenerģijas importu. Kā elektroenerģijas ražošanas "sezonalitātes īpašības" ietekmēs elektroenerģijas importa un eksporta vērtību? Vai pastāv risks, ka neto eksports kilovatoss būs pozitīvs, bet euro izteiksmē negatīvs?
- Viedoklis: Lūdzam daļā "Nepieciešamība pēc jauniem starpsavienojumiem" (23.lpp.) iekļaut informāciju par elektroenerģijas importu. Ņemot vērā elektroenerģijas pieprasījuma sagaidīto pieaugumu un VES un SAS enerģijas ražošanas sezonalitātes īpašības, pastāv iespēja, ka Latvijai būs jānodrošina iespējas importēt noteiktu enerģijas apjomu. Kāds prognozējamais "maksimums" ir lielāks - eksportam, vai importam?
- Viedoklis: Lūdzam precizēt informāciju attēlā nr.14 par scenārijiem (28.lpp.). Vai "Optimistiskais 1" ir "optimistiskais", vai "optimistiskais [+]"?

- Viedoklis: Ņemot vērā elektroenerģijas ražošanas un patēriņa datus, kur elektroenerģija ir primārais energoresursu patēriņš, iesakām izskatīt iespēju norādīt piedāvātajos scenārijos energoresursu galapatēriņa struktūru, kur elektroenerģija ir primārais energoresurss (piemēram, X TWh tiek eksportēts; Y TWh tiek patērēts tieši elektroenerģijā; Z TWh tiek patērēts sintētisko degvielu vai ūdeņraža ražošanā; Q TWh tiek patērēts siltumapgādē utt.).
- Viedoklis: Enerģētikas stratēģijas projekta attīstības scenāriju rīcībpolitikas piemēros tiek lietota terminoloģija “publiskais finansējums”, “pieejamais finansējums”, “publiskais un investīciju banku finansējums”, “valsts un investīciju banku finansējums”.
Lai nodrošinātu skaidru priekšstatu par pieejamo finansējumu Enerģētikas stratēģijā, t.sk., finansējuma avotiem, aicinām formulēt un strukturēt informāciju, piemēram, Pamata scenāriju sadaļu piemēros pieejams publiskais un/vai privātais finansējums, savukārt, Nozarei labvēlīgu scenāriju piemēros iespējamie finansējuma avoti: Valsts budžets, pašvaldību budžets, t.sk., Valsts kases aizdevumi; ES fondu plānošanas periodā pieejamais finansējums; EK finanšu instrumenti (programmas); Starptautisko finanšu institūciju finansējums, - piemēram, Eiropas Investīciju banka, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka un Ziemeļu Investīciju banka; Cits finansējums – piemēram, ilgtspējīga kreditēšana un citi ilgtspējīgi finanšu instrumenti, piemēram, zaļās un ilgtspējīgās obligācijas.
- Viedoklis: Lūdzam scenāriju aprakstā 29. un 34. lpp. ietvert abreviatūras CBAM atšifrējumu.
  1. – Viedoklis: Lūgums izvērtēt atsevišķu mērvienību izmaiņšanu Tabulā Nr. 4, 31.lpp. (un tai pielīdzināmajās tabulās, piemēram, Nr. 5., Nr. 6. utt.), kas palīdzētu vieglāk monitorēt situāciju līdz 2050.gadam un salīdzināt rezultātus 2050.g.:
    - a. pie faktora “Iedzīvotāju skaits” mainīt mērvienību no “samazinājums gadā” uz “iedzīvotāju skaits 2050.gadā”.
    - b. pie faktora “mājsaimniecību skaits” mainīt mērvienību no “samazinājums gadā” uz “mājsaimniecību skaits 2050.gadā”.
    - c. pie faktora “Energoefektivitāte” mainīt mērvienību no “samazinājums gadā” uz “kumulatīvs enerģijas galapatēriņa ietaupījums (GWh) 2050.gadā” vai “enerģijas galapatēriņa ietaupījuma īpatsvars pret kopējo enerģijas galapatēriņu 2050.g.”
    - d. pie faktora “Ēku siltināšana” mainīt mērvienību no “Nosiltinātie m2 gadā, milj” uz “Kumulatīvi nosiltinātie m2 2050.gadā”.
    - e. pie faktora “Biodegvielu attīstība” mainīt mērvienību no “Biodegvielu īpatsvara procentpunktu palielinājums gadā” uz “Biodegvielas īpatsvars energoresursu patēriņā 2050.gadā.” (ja biodegvielu paredzēts galvenokārt lietot transporta sektorā, tad, iespējams, nepieciešams īpatsvars energoresursu patēriņā transporta sektorā 2050.gadā)
    - f. pie faktora “Dīzeļdzinēju aizstāšana ar benzīna dzinējiem” mainīt mērvienību no “benzīna īpatsvara procentpunktu palielinājums gadā” uz “benzīna īpatsvars energoresursu patēriņā 2050.gadā” (ja benzīnu paredzēts galvenokārt lietot transporta sektorā, tad, iespējams, nepieciešams īpatsvars energoresursu patēriņā transporta sektorā 2050.gadā)
    - g. pie faktora “H2” mainīt mērvienību no “% no fosilo degvielu un dabasgāzes kopējā patēriņa 2050.gadā” uz “H2 īpatsvars energoresursu patēriņā 2050.gadā” (ja H2 paredzēts galvenokārt lietot transporta sektorā, tad, iespējams, nepieciešams īpatsvars energoresursu patēriņā transporta sektorā 2050.gadā, ja siltumenerģijā, tad īpatsvars siltumenerģijā)
    - h. pie faktora “Biomases aizstāšana ar biometānu” mainīt mērvienību no “Biometāna īpatsvara procentpunktu palielinājums gadā” uz “Biometāna īpatsvars energoresursu patēriņā 2050.gadā”. Līdzīgi pie faktora “dabasgāzes aizstāšana ar biometānu” (ja biometānu paredzēts galvenokārt lietot transporta sektorā, tad, iespējams, nepieciešams īpatsvars energoresursu patēriņā transporta sektorā 2050.gadā, ja siltumenerģijā, tad īpatsvars siltumenerģijā).
    - i. pie faktora “Industriālā elektrifikācija” mainīt mērvienību no “Elektroenerģijas patēriņa pieaugums pret iepriekšējo gadu” uz “Elektroenerģijas īpatsvars energoresursu patēriņā apstrādes rūpniecībā 2050.g.”

j. izskatīt iespēju pie faktoriem iekļaut arī pārējos energoresursu veidu grupējumus, kas iekļauti attēlā Nr.3, bet pie mērvienībām norādīt to īpatsvaru no energoresursu patēriņa 2050.g. vai arī īpatsvaru tajā sektorā, kur to galvenokārt paredzēts lietot (īpatsvaru no kopējā energoresursu patēriņa transporta sektorā un/vai siltumenerģijā).

k. izskatīt iespējamību tabulās integrēt rādītājus par 2030.g. un 2040.g., lai vieglāk būtu monitorēt situāciju laika gaitā.

- Viedoklis: Nesakrīt ražošanas dati par sauszemes un atkrastes vēja elektrostacijām starp 17. un 18. attēlu (tas pats novērojams arī starp 25. un 26. attēlu, 33. un 34, 41. un 42. attēlu, 49. un 50. attēlu). Tas ir zudumu dēļ? Ja tomēr kādā aprēķinā tiek konstatēta kļūda, tad nepieciešamības gadījumā veikt izmaiņas arī 56. attēlā.
- Viedoklis: Ierosinām sniegt plašāku informāciju par enerģijas ieguvu no atomreaktora un tā būvniecību? Piemēram, norādīt potenciālās LCOE diapazonu kodolenerģijai (optimālajos scenārijos šīs enerģijas iespējamība tiek izskatīta). Optimistiskā scenārija 1 un 2 tiek paredzēta iespēja attīstīt kodolenerģiju daļēji aizstājot VES sauszemes jaudas, lūgums attiecīgi attēlos nr. 41, 42 un 49, 50, kā arī 56. norādīt atsevišķi informāciju par VES un kodolenerģiju, nevis kopā
- Viedoklis: Vai VES un SES prognozēs ir ņemti vērā paritātes iestāšanās scenāriji - katrs īstenotais projekts samazinās elektrības cenas, līdz ar to katrs nākamais projekts paliks arvien neizdevīgāks, tāpēc vienā brīdī šādi projekti kļūst nerentabli? Lūgums izvērtēt, kādam būtu jābūt elektroenerģijas cenu līmenim, lai VES un SES projekti tiktu īstenoti prognozētajos apjomos.
- Viedoklis: Attēlā nr. 57. (52.lpp.) lūdzam precizēt mērvienības no TWh uz miljardi EUR, kā arī norādīt, kam atbilst dzeltenīgi brūnais marķējums
- Viedoklis: 6. daļā 1.rindkopā (65.lpp.) ir minēts, ka stratēģija: "atbilst Eiropas Savienības Zaļā kursa un klimatneitralitātes mērķiem līdz 2050. gadam.". Lūdzam pārbaudīt un plašāk paskaidrot, vai SEG emisiju samazinājums no ~6,5 tūkst. kt. CO2 ekv. līdz no ~2 tūkst. kt. CO2 ekv. (optimistiskākā scenārijā 52.attēlā), (~4 tūkst. kt. CO2 ekv. bāzes scenārijā 13.attēlā) līdz ~5,5 tūkst. kt. CO2 ekv.(pesimistiskākā scenārijā 36.attēlā) atbilst Latvijas klimatneitralitātes mērķiem – vai katrs scenārijs atbilst ES Zaļā kursa un klimatneitralitātes mērķiem?
- Viedoklis: Pielikumā nr.3. (72.lpp.) ir pieņēmums, ka vieglo elektroauto cena varētu būt ~10 tūkst. euro, kas pamatots pētījumā, kas norādīts 31.atsaucē. Lūdzam pārbaudīt pieņēmumus un pēc iespējas papildināt atsaucē ar precizējošu informāciju, lai būtu vieglāk atrast datus, uz kuriem balstās pieņēmumi.

Autors: Latvijas Darba devēju konfederācija

- Viedoklis: Konfederācija neatbalsta izstrādātās stratēģijas redakcijā iekļauto elastību. Politikai nevajadzētu būt veidotai, lai to ātri mainītu, ja ir kādi negatīvi signāli. Kopumā Stratēģija jāveido kā "ierocis", lai nospraustu sarkanās līnijas, kuras nedrīkst pārkāpt izstrādājot arī turpmākas nacionālās pozīcijas diskutējot ar Eiropas Komisiju par normatīviem (Regulas un Direktīvas) un attiecīgi nacionālajiem mērķiem t.sk. 2040. gada klimata mērķiem.
- Viedoklis: Norādām, ka Stratēģijā nepieciešams iekļaut arī nodokļu politikas izmaiņas, kas ir būtisks instruments politiku attīstībai. Atgādinām, ka Ministriju sadarbība izstrādājot Nacionāla līmeņa dokumentus ir kritiski nozīmīga. Stratēģiju izstrādē jau sākotnēji pirms oficiālās skaņošanas procesa tiesību aktu portālā jābūt atvērtām sarunām ministriju starpā un ar nozarēm.
- Viedoklis: Kritiski neatbalstām Stratēģijas biežu pārskatīšanu, kas liek domāt par dokumenta nepatstāvību un mazina tiesisko paļāvību iekļautajiem mērķiem un plānotajām politikām. Negatīvus signālus vai satricinājumus ir iespējams paredzēt jau laicīgi un strādāt, lai mazinātu sekas un ietekmes būtu jūtamas pēc iespējas minimālāk. Rosinām definēt, ka stratēģija tiek pārskatīta tikai pie noteiktiem apstākļiem, piemēram, kardinālām ģeopolitiskām izmaiņām vai krīzes situācijās.
- Viedoklis: Attiecībā uz ģeopolitisko mainību norādām, ka pirmais ģeopolitiskais satricinājums mūsu reģionā, ko izraisīja agresorvalsts krievija, notika jau 2014. gadā, kas nozīmē, ka šobrīd ir iespējams identificēt rīcības, lai

mazinātu ģeopolitisko satricinājumu ietekmi. Piekrītam, ka inovāciju un tehnoloģiskās attīstības jomā ir strauja mainība, kas var būtiski ietekmēt enerģētikas sistēmu, tomēr šāda attīstība vienlaikus prasa laiku un līdzekļus līdz jaunas tehnoloģijas nonāk tirgū, un attiecīgi to ietekmi iespējams vismaz daļēji prognozēt. Līdz ar to uzturam nostāju, ka bieža stratēģijas pārskatīšana nav atbalstāma

- Viedoklis: Būtiska Stratēģijas problēma ir tajā ietvertu scenāriju skaits. Rosinām samazināt scenāriju skaitu.
- Viedoklis: Stratēģijā nav iekļauts skaidrojums par finansējuma avotiem un banku iesaisti plāna izpildē. Finansējuma avots ir kritiski nozīmīgs, lai privātais sektors rēķinātos ar plānoto atbalstu un izmaksu apzināšanu. Nekas nav minēts par nepieciešamību turpināt mērķtiecīgi attīstīt kapitāla tirgu Latvijā, lai tas kalpotu kā finansējuma avots zaļajam kursam. Tāpat investīciju sadaļā nav norādīti nedz argumenti plānotajam finansējuma apjomam, nedz investīciju izmantošanas procentuālajam sadalījumam. Tomēr, ievērojot valstij noteiktos klimata mērķus, jau tagad var apgalvot, ka plānotās investīcijas nebūs pietiekamas. Stratēģijā nepieciešams skaidrot, kādas ir valsts prioritātes.
- Viedoklis: Lai gan tiek minēts, ka Stratēģija būs izmantojama izstrādājot citus plānošanas vai normatīvos aktus, nav saredzama esošo plānošanas dokumentu ņemšana vērā izstrādātajā Stratēģijā. Tai skaitā sasaiste ar Eiropas plānošanas dokumentiem. Vienlaikus, Stratēģija nav saskaņota ar jau spēkā esošo Latvijas Enerģētikas un klimata plānu līdz 2030. gadam - konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai un Transporta pamatnostādņem, kur tiek minēts arī uzsvars uz sabiedrisko transportu.
- Viedoklis: Stratēģijā nav atainota Latvijas enerģētikas nozares vieta Baltijas valstu un Baltijas jūras reģiona kontekstā. Vai ir apzināts šo pušu viedoklis un priekšlikumi, lai sabalansētu kopējo enerģētikas struktūru līdz 2050. gadam, kā arī īstenotu tālāk pieminēto konkurētspēju? Stratēģijā nav norādīts vai ir bijušas diskusijas ar Lietuvu, Igauniju, Somiju, Zviedriju par enerģijas tirgu, kur Latvija ir eksporta valsts. Jāņem vērā, ka minētās valstis pašas, apsverot Eiropas Savienības politiku, veido pašpatēriņa un energodrošības pasākumus. Rosinām izvērtēt sadarbību ar Poliju un Vāciju, ņemot vērā, ka šīm valstīm ir grūtāks ceļš un enerģijas dekarbonizāciju.
- Viedoklis: LDDK augsti novērtē KEM iniciatīvu sākt komunikāciju ar Lietuvu un Igauniju par enerģētikas attīstības plāniem. Rosinām līdzīgi izziņāt arī Zviedrijas, Vācijas un Polijas plānus, lai stratēģijas izstrādē tiktu ņemti vērā mūsu kaimiņvalstu plāni.
- Viedoklis: Nozarēm nav saprotams, kāds ir ar Stratēģiju noteiktais vēlamais sasniedzamais rezultāts, mērķis, kā arī mērķa sasniegšanai noteiktie KPI. Tiek norādīti vispārīgi laika posmi, nenorādot uz konkrētiem politikas rīcības iedarbības punktiem vai pielāgojumiem. Nepieciešams noteikt starpmērķus ik pēc pieciem gadiem, ar atbilstošiem politikas pielāgojumiem, ja tiek sasniegti vai izlaisti noteikti nosacījumi. Starpmērķu noteikšana uzlabos stratēģijas reaģētspēju uz jauniem izaicinājumiem, nodrošinot, ka Latvija var efektīvi virzīties uz enerģētikas mērķiem.
- Viedoklis: Lūgums pārliecināties, ka Stratēģijā iekļautās atsauces ir pieejamas un ticamas, jo konstatēts, ka saites nevar atvērt vai iekļautā informācija ir maldinoša.
- Viedoklis: Lūdzam Stratēģijā izmantot pieņemtajos normatīvajos aktos pieņemtās definīcijas un terminu lietojumus, kā arī skaidrot iekļauto terminoloģiju, piemēram, viedībiskošana
- Viedoklis: LDDK izprot nepieciešamību izvērtēt ģeopolitiskos un politiskos apstākļus, tomēr LDDK ieskatā piecu scenāriju esamība rada pārāk lielu neskaidrību, vēl jo vairāk, tādēļ, ka divi no scenārijiem ir tieši atkarīgi no pašas Latvijas veiktajām politiskajām izvēlēm. Rosinām pārskatīt ļoti sliktu un ļoti labo scenāriju nosacījumus un tos integrēt sliktajā un labajā scenārijā. Atgādinām, ka stratēģija pēc definīcijas ir ilgtermiņa plāns, kurā definēts mērķis, tā sasniegšanas posmi un mehānisms. Šādam dokumentam ir jānorāda "kur mēs vēlamies nokļūt" un attiecīgi jāparedz veiksmīgākie līdzekļi šī mērķa sasniegšanai. Ja mērķis pats par sevi nav skaidri definēts (kā tas ir gadījumā ar pieciem scenārijiem), nav iespējams detalizēti plānot pasākumus tā sasniegšanai. Skaidrs mērķis arī palīdzēs uzņēmējiem plānot savu attīstību un ieguldījumus.

Mēs konceptuāli neiebilstam pret vairāku scenāriju veidošanu atkarībā no ārēju faktoru attīstības, tomēr nav skaidrs kādā veidā rīcības plāns tiks dinamiski mainīts, mainoties ārējiem apstākļiem, jo īpaši gadījumā ja no pozitīvā ir jāpāriet uz stipri negatīvu scenāriju. Viens veids, kā virzīties uz priekšu, būtu skaidri definēt galveno centrālo scenāriju, un tam pakārtot detalizētas darbības, kā arī identificēt alternatīvos scenārijus un norādīt, kā

darbības plāns attiecīgi korigējams. Vēlamais scenārijs līdzinās pamata scenārijam, kas liecina par izaugsmes trūkumu un nav saskanīgs ar Stratēģijas uzstādīto mērķi par konkurences vairošanu un tautsaimniecības izaugsmi.

- Viedoklis: Stratēģija nesatur ietekmes analīzi uz individuālām ekonomikas nozarēm, piemēram, finanšu un lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēm.
- Viedoklis: Atkārtoti norādām, ka nepieciešams apzināt visu sektoru ietekmi uz enerģētiku, t.sk. tādu sektoru kā atkritumu reģenerācija, biomasu mežsaimniecībā un lauksaimniecībā, kā arī lauksaimniecības zemju izmantošana SES izvietojumam un meža zemes izmantošana VES uzstādīšanai. Norādām, ka NEKP aptver tikai laika posmu līdz 2030. gadam. Ņemot vērā, ka Stratēģija ir ilgtermiņa plānošanas dokuments līdz 2050. gadam, nevar aprobežoties tikai ar esošo analīzi līdz 2030. gadam. LDDK izprot, ka KEM nav atbildīgā ministrija par visiem sektoriem un nevar uzņemties atbildību par visu nozaru izvērtēšanu, tomēr normatīvajos aktos KEM ir noteikta kā koordinējošā iestāde klimata un enerģētikas jomās. Atkārtoti atgādinām, ka Stratēģija ir nacionāla līmeņa plānošanas dokuments, tāpēc tā izstrādē nepieciešams iesaistīt arī citas ministrijas atbilstoši to kompetencēm.
- Viedoklis: Novērtēsim, ja Stratēģijas projektā tiks iekļauti finansējuma avoti. Ņemot vērā, ka Stratēģija ir nacionāla līmeņa plānošanas dokuments un enerģētikas politisku nav iespējams plānot atrauti no nodokļu politikas, aicinām iesaistīt Finanšu ministriju un Ekonomikas ministriju Stratēģijas izstrādāšanā. Atgādinām, ka ir ļoti būtiski apzināt no kurienes tiks gūts finansējums, jo, lai sasniegtu mērķus, ir jāiegulda gan publiskie, gan privātie līdzekļi, kā arī jāpiesaista ES finansējums.
- Viedoklis: Lūdzam precizēt kā tiks panākta enerģijas cenas samazināšana un uzlabota piekļuve zaļajām tehnoloģijām. Lai gan kā uzstādījums tiek pieņemts, ka, attīstot AER ražošanu, Latvija varētu kļūt par elektroenerģijas eksportētāju, netiek prognozēts, par kādu cenu elektrību nākotnē varēs eksportēt. Var sanākt, ka pārdošanas cena mūsu elektrībai būs stipri zem pašizmaksas, jo tiks uzbūvēts neproporcionāli liels energostaciju skaits.
- Viedoklis: Tiek apspriesta enerģētiskā neatkarība, bet trūkst finanšu riska pārvaldības un ārējās atkarības apsvērumu reāla apzināšana – infrastruktūras aspektā (nepieciešamie materiāli, derīgie izraksteņi, detaļas), profesionāļu piesaistē utt.
- Viedoklis: Energoefektivitātes mērķi ir iekļauti, taču dokumentā trūkst finansiālu stimulu, lai veicinātu privātā sektora ieguldījumus. Ierobežota privātā iesaiste varētu palēnināt atjaunojamās enerģijas un efektivitātes uzlabojumu īstenošanu/realizēšanu. Nav arī sniegta informācija par nodokļu politiku kā papildu rīku, lai veicinātu pāreju uz zaļākām tehnoloģijām (it sevišķi transporta sektorā).
- Viedoklis: Enerģētikas cenu stabilitāte ir aplūkota maz, nav padziļinātas analīzes par ietekmi uz māsaimniecību un nozaru finansiālo pieejamību/iespējam. Rosinām veikt cenu jutīguma analīzi, lai prognozētu ietekmi uz māsaimniecību un rūpniecības finansiālajām iespējām/pieejamību, jo īpaši saistībā ar augstas resursu cenas atjaunojamiem resursiem. Straujš enerģijas izmaksu pieaugums varētu izraisīt sabiedrības pretestību, jo īpaši iedzīvotājiem ar zemākiem ienākumiem.
- Viedoklis: Lūdzam ņemt vērā, pēc pēdējiem pētījumiem, investīcijas ir samazinājušās kapitāla cenas pieauguma dēļ, ko ietekmēja EURIBOR. Nepieciešams vērtēt arī kapitāla cenas izmaiņas.
- Viedoklis: Lūdzam skaidrot kāda loma tiks atstāta oglekļa uztveršanai un noglabāšanai (carbon capture and storage).
- Viedoklis: Lūgums skaidrot vai tehnoloģiskā līmenī runājot par ūdeņradi tiek domāts ūdeņradis siltumenerģijā vai arī siltumenerģijā un transportā
- Viedoklis: Stratēģijā norādīts, ka sabiedrības domāšanas maiņa ir būtisks aspekts ar ko ir jārēķinās, tomēr netiek minēti rīki ar kādiem tiks mainīta sabiedrības domāšana tehnoloģiskajā attīstībā, jo īpaši ņemot vērā, ka attīstot enerģētikas tehnoloģijas un infrastruktūru iespējams izlīdzināt enerģijas cenu, jo pieaug atbalsts tehnoloģiju attīstībai.
- Viedoklis: Stratēģijā ir aprakstīts par enerģijas infrastruktūras un tehnoloģisko attīstību, tomēr trūkst skaidrojuma par bāzes un balansēšanas jaudu noturēšanas risinājumiem, kā arī par enerģijas cenas līdzsvarošanas mehānismiem

- Viedoklis: Nav minēts, cik lielu ietekmi uz degvielas cenas pieaugumu radīs tradicionālo degvielu aizstāšana ar biodegvielām. Stratēģijā ir minēta aktivitāte par dīzeļdzinēju aizstāšanu ar benzīna dzinējiem, kas līdz šim plānošanas dokumentos netika skatīta. Lūgums skaidrot šo jauno prasību un uz kurām nozarēm attiecināta šī prasība.
- Viedoklis: Lielāks uzsvars jāliek uz Stratēģijas caurredzamību, norādot gan sadarbības institūcijas, gan konsultantus, kā arī metodoloģiju.
- Viedoklis: Izejas datu bāze nav pamatota, jo atšķiras gan atsaucēs pieejamā informācija no Latvijā pieejamās informācijas, gan no Latvijas oficiālās statistikas, kas pieejama Centrālās statistikas pārvaldes datu bāzē, kas dažkārt atšķiras pat par 10-15%. Līdztekus scenāriju metodoloģija nesniedz ieskatu par datu avotiem, pieņēmumiem un konkrētiem modeļiem, tā rezultātā samazina scenāriju ticamību. Caurredzamība palielinātu ieinteresēto pušu uzticību un ļautu veikt ārēju validāciju, padarot scenārijus ticamus. Piemēram, būtiskas bažas rada atspoguļotās enerģijas patēriņa prognozes, kas neveido skaidrību – reģionā patēriņa prognozes pieaug, bet Latvijā saglabājas stabila.
- Viedoklis: Nepieciešams rūpīgi pārskatīt pamata datus, jo esošajā redakcijā informācija nav atsaistāma ar Ekonomikas ministrijas prognozēto IKP un demogrāfijas (iedzīvotāju pieauguma/ samazinājuma) prognozi uz 2025. gadu. Kā arī nav saprotams, kā savietojas Ekonomikas ministra publiski paustais mērķis dubultot Latvijas IKP nākamo 10 gadu laiku ar Stratēģijā paredzēto praktiski konstanto enerģijas patēriņu.
- Viedoklis: Enerģijas cenu prognozēs, kas norādītas 2. tabulā nav saskatāms valdības pasludinātais cenu pieaugums jau no 2025.gada vai no 2027.gada līdz ar to, sākot darboties ETS2 sistēmai, cenas degvielai un dabasgāzei varētu pieaugt stipri vairāk kā par 2% vai 4% gadā.
- Viedoklis: Scenārijos nav ekonomisko mainīgo, piemēram, inflācijas, IKP pieauguma un procentu likmju, kas aprūrina finanšu ietekmes un pieejamības izpratni katrā scenārijā. Nepieciešams integrēt ekonomiskos rādītājus katrā scenārijā, tas uzlabos scenāriju reālismu, ļaujot labāk plānot finanses un saskaņot ar makroekonomiskajiem apstākļiem
- Viedoklis: Jāapsver, ka 1. pesimistiskajā scenārijā tiek minēta atteikšanās no Zaļā kursa prasībām, kas izriet no fokusgrupās minētā, tomēr norādām, ka ņemot vērā diskusijas par šo tēmu, atteikšanās no zaļā kursa un tā nosacījumiem būs iespējama tikai izstājoties no Eiropas Savienības, kas var rezultēties ar Latvijas konkurētspējas samazināšanos Eiropas līmenī, jo šobrīd Latvija saņem lielu finansiālo atbalstu no Eiropas Savienības. Uzskatām, ka nepieciešams balstīties scenārijā, kas kalpotu par reālistisku atskaites punktu, ļaujot vieglāk novērtēt enerģijas stratēģijas efektivitāti laika gaitā un izmērīt progresu attiecībā pret praktiskām, iespējamām tuvām prognozēm. Vienlaikus jānorāda, ka Stratēģijā piedāvāto scenāriju aprakstos nav pietiekami ņemta vērā kopējā nenoteiktība gan ģeopolitiskajos, gan ekonomiskajos jautājumos. Tāpēc scenārijos ir nepieciešams ietvert skaidrojumu par rīcību ārējo šoku pārvarēšanai.

Autors: Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācijas veterānu kopa

- Viedoklis: Latvija ir tikai daļa no elektroapgādes un gāzapgādes sistēmas Baltijā. Nopietnas Enerģētikas stratēģijas izstrāde iespējama tikai to saskaņoti veicot vismaz ar kaimiņvalstīm Igauniju un Lietuvu. Preambulā tas minēts (6.lpp), bet tālāk rīcība nav attīstīta. Neatliekami nepieciešams vienoties vismaz ar Baltijas valstu valdībām par sadarbību vienotas stratēģijas izstrādē, lai virzītu reģiona energoapgādi drošai un konkurētspējīgai attīstībai. Lai to veiktu nepieciešams AS "Augstsprieguma tīkls" kopīgi ar Igaunijas un Lietuvas PSO režīmu un elektroapgādes jaudu novērtējums. Stratēģijas patreizējā projektā pievērsta uzmanība tikai optimistiskiem elektroenerģijas apgādes un eksportēšanas (7.5.Pielikums) scenārijiem gadu griezumā. Nav sniegta analīze, uz kurām valstīm, kādos periodos būs iespējams eksportēt, lielu apjomu mainīgas atjaunīgās elektroenerģijas ģenerācijas pārpalikumu. Nav novērtēta slodzes attīstība un šīs slodzes nodrošinājums ar elektriskām jaudām kritiskos režīmos:
  - atslēdzoties no BRELL elektrotīkla, jānodrošina Baltijas reģionam spēja stabili strādāt "salas režīmā"; tam nepieciešamas atbilstošas elektroenerģijas jaudas, t.sk. frekvences regulēšanai, ieskaitot avāriju situācijās;

- PSO vienmēr ievēro un kontrolē drošības kritēriju “N-1”, bet Baltijas gadījumā arī “N-2”; šādu pēkšņu atslēgumu lielums Baltijā varētu būt līdz 800MW, VES un SES nespēs to momentā kompensēt; rezultāts būtu ievērojami patērētāju atslēgumi;
- Ļoti reāli iespējami režīmi, kad VES un SES ģenerācija ir “0” sevišķi rudens un īpaši ziemas mēnešos, t.sk. maksimumstundās, kā par to aktuāli raksta Vācijas mēdiji; Tāpēc Baltijā nepieciešamas stabilas (“bāzes”) jaudas; attiecīgi ir nepieciešama šo jaudu lieluma un izveides, uzturēšanas un darbības izmaksu izvērtēšana. No Baltijas kopainas atrauta stratēģija var veicināt risinājumus, kas novedīs investorus pie neracionālām investīcijām, “grimušām izmaksām”, kuru rezultātā netiks sasniegti mērķi valsts energodrošībai un konkurētspējai. Analizējot stratēģijas projektā norādītos VES un SES apjomus, kā arī Baltijas jūras reģiona valstu plānus, noteikti ir nepieciešama Baltijas reģiona PSO veikta analīze, lai nemulsinātu valsts institūcijas, investorus, nozari un sabiedrību ar nereāliem plāniem.
- Viedoklis: Nav izvērtētas iespējami efektīvākas darbības, kas sinerģijā ar citiem enerģētikas segmentiem, dotu iespēju apgādāt reģionu ar lētāku enerģiju piemēram:
  - koģenerācijas un atlikumsiltuma izmantošana;
  - siltumsūkņu, elektrodu katlu komplektā ar lielas ietilpības karjera tipa siltumenerģijas glabātavām var pavērt lielas iespējas, transporta sektora dekarbonizācija;
  - centralizētā siltumapgāde, gāzapgāde.

Turklāt nepieciešama uzkrāšanas vai enerģijas pārveides (P2X) iespēju, efektivitātes un izmaksu analīze t.sk. ūdeņraža tehnoloģiju pielietošanā. Nav izvērtēti nodokļu politikas jautājumi un to ietekme uz dažādiem enerģijas ražošanas segmentiem ilgtermiņā.

- Viedoklis: Ilgtermiņa stratēģisko mērķu definēšanā ir nepieciešams kvalitatīvs apkārtējās vides ietekmes faktoru un atbilstošas rīcības izvērtējums, kas sniegtu lielākos ieguvumus valstij, tautsaimniecībai un iedzīvotājiem; energoapgādes drošību, mazinātu Latvijas energoatkarību, veicinātu valsts ilgtspējīgu attīstību, dekarbonizāciju un konkurētspēju ar efektīvām cenām. Stratēģijā minēti daudzi Rīcībpolitiku piemēri. Būtiski, lai piedāvāto rīcību sarakstam sekotu atbilstošas darbības. Tas iespējams tikai tad, ja Valdība vai Saeima noteiks katras rīcības atbildīgās institūcijas. Pretējā gadījumā Latvijas nestabilajā politiskajā vidē Enerģētikas stratēģijas 2050 ieviešana būs neefektīva un bez rezultāta.
- Viedoklis: Nepieciešams Baltijas reģiona mērogā izvērtēt kodolenerģētikas iespējas, kurām ilgtermiņā būs nozīme klimata neitralitātes mērķu sasniegšanā un apgādes drošumā. Kodolenerģētikas projektu veiksmīgai realizācijai tālākā nākotnē, ļoti būtiska ir iespējamo pasākumu inicializēšana šodien.
- Viedoklis: Ir nepieciešami precizējumi un labojumi stratēģijas dokumentā uzrādītajiem tehniskiem, tehnoloģiju un energoresursu cenu rādītājiem, kas ir būtiski dažādu tehnoloģiju pielietojuma plānošanā, un izmaksu efektīvākā enerģētikas attīstības veidošanā.
- Viedoklis: Vērtīga iniciatīva stratēģijā minēta saistībā ar nepieciešamību izveidot Sabiedriskās uzraudzības padomi. LEEA profesionāļi, ar lielu pieredzi enerģētikā, piedāvā KEM savu līdzdalību stratēģijas pilnveidošanā un tālākā attīstībā.

Autors: SIA “Kurzeme Offshore”

- Viedoklis: Bija nepieciešamas lielākas ambīcijas ieviest atjaunojamo enerģiju
- Viedoklis: Novērojām neatbilstības attiecībā uz jūras vēju starp pašreizējo Stratēģijas projektu un Latvijas Nacionālās enerģētikas un klimata stratēģijas 2021.-2030. gadam (“NEKP”) jaunāko atjauninājumu, kas publicēts 2024. gada jūlijā. Stratēģijas projekta 3.3.1. jūras vēja uzstādītās jaudas prognoze līdz 2040. gadam ir 500 MW un līdz 1000 MW. 2050. NEKP 48. lappusē apakšnodaļā “Politikas un pasākumi mērķu sasniegšanai” ir paredzēti divi jūras vēja projekti Latvijas EEZ ietvaros līdz 2040. gadam. Pirmkārt, ELWIND projekts ar uzstādīto jaudu 750 MW līdz 2035. gadam un vēl viens jūras vēja projekts, kas atbilst Jūrniecības plānam 2030. gadam, paredzot vismaz 1 GW papildu jaudu laika posmā no 2029. līdz 2040. gadam. Jau 2024. gada 25. jūnija NECP saskaņošanas ietvaros savos paziņojumos uzsvērām, ka prognozētā jūras vēja paplašināšanās Latvijā nav īpaši

ambicioza, salīdzinot ar pieejamajiem resursiem un labvēlīgajiem vēja apstākļiem. Tāpat uzsvērām, ka mērenie paplašināšanas plāni NKPC nav pietiekami dzīvotspējīgai biznesa perspektīvai nepieciešamajām investīcijām ostas infrastruktūrā, kas ir būtiskas jūras un sauszemes vēja parku attīstības nodrošināšanai Baltijā un to uzņēmumu iekļaušanai, kuri darbojas Baltijas jūras reģionā. Latvija ir ar nozari saistītās piegādes ķēdēs un tāpēc ir apdraudēta.

- Viedoklis: Pašreizējais Stratēģijas projekts ar tikai (!) 500 MW līdz 2040. gadam ir vēl mazāk ambiciozs, pretrunā ar NKP un mūsu agrākā argumentācija kļūst vēl aktuālāka. No otras puses, mēs sekojām Baltijas valstu plāniem, par kuriem jūs vienojāties 2024. gada 31. oktobrī Viļņā, Lietuvā, lai strādātu pie Kopīgā Baltijas enerģētikas centra projekta. Mēs ļoti novērtējam, ka, pateicoties šai iniciatīvai, Baltijas valstu milzīgais atjaunojamās enerģijas ražošanas potenciāls varētu pozicionēt Baltiju kā galveno Eiropas dekarbonizācijas mērķu veicinātāju. Līdz ar to mēs sagaidām, ka šie plāni tiks atspoguļoti stratēģijas projektā. Turklāt mēs aicinām jūs stratēģijas projektā paļauties uz jūras vēju, jo tas ir viens no uzticamākajiem un efektīvākajiem atjaunojamās enerģijas avotiem ar vismazāko ietekmi uz vidi un sociālo jomu tirgū.

Autors: Satiksmes ministrija

- Viedoklis: Tekstā vairākkārt minēts un scenāriji veidoti, pamatojoties uz to, ka “sagaidāma tendence aizvietot dīzeļdegvielas dzinējus ar benzīna dzinējiem”. No kurienes šāds pieņēmums? Uz ko ir balstīta šāda prognoze?
- Viedoklis: Lūdzam precizēt Stratēģijas projektu, ņemot vērā, ka, atbilstoši Satiksmes ministrijas izstrādātajam informatīvā ziņojuma projektā “Par Latvijas dzelzceļa tīkla attīstību 2021. – 2027. gada Eiropas Savienības daudzgadu budžeta periodā” (24-TA-2110) norādītajam, netiek plānota bateriju elektrovilcienu (BEMU) iegāde un infrastruktūras izveide BEMU pārvadājumu iespējošanai. Attiecīgi lūdzam svītrot pamata scenārija vērtību “9 bateriju elektrovilcieni”, precizēt teksta informāciju un aprēķinos izmantotos datus, pārstrādājot Stratēģijas projekta scenāriju prognožu pieņēmumus un aprakstus
- Viedoklis: Lūdzam izvērtēt jēdziena “sabiedriskais transports” lietojumu tekstā. Nav saprotams, kāpēc tekstā tiek lietots jēdziens “publiskais autoparks”, aiz kura bieži vien iekavās seko “sabiedriskais transports” – vai tam ir paskaidrojoša vai papildinoša nozīme? Tāpat arī vietās, kur tiek lietots tikai “publiskais autoparks” no konteksta saprotams, ka runa ir par sabiedrisko transportu. Ņemot to vērā, aicinām izvērtēt iespēju vienoti viscaur tekstā izmantot jēdzienu “sabiedriskais transports”, lai potenciāli mazinātu neskaidrību.
- Viedoklis: Stratēģijas projektā atspoguļotā informācija par iespējamajiem Rail Baltica īstenošanas scenārijiem, ieguvumiem, ietekmi un izmaksām neatbilst aktuālajai informācijai, ņemot vērā prognozēto projekta ieviešanu fāzēs. Šobrīd tiek izskatīts jautājums par Rail Baltica projekta realizāciju pa posmiem, samazinot tā sākotnējo tvērumu. Tas attiecīgi ietekmēs arī šīs stratēģijas mērķu izpildi, jo ne visi CBA aprēķinātie ieguvumi tiks sasniegti uz 2030.gadu. Tādēļ nepieciešams salāgot ar aktuālo informāciju par Rail Baltica projekta ieviešanu Latvijas teritorijā un ar to saistīto projekta tvēruma un izdevumu optimizāciju
- Viedoklis: Stratēģijas projektā nav sniegts plašāks veikto aprēķinu un pieejas skaidrojums. Aicinām skaidrot, kā tiek veikts attiecīgo faktoru aprēķins un kādi dati Stratēģijas projekta aprēķiniem KEM ir nepieciešami. Vēršam uzmanību, ka, lai gan Stratēģijas projekta 2.pielikumā ietverta atsauce uz publikāciju Rail Baltica projekta tīmekļa vietnē, kura izmantota par pamatu, lai prognozētu Rail Baltica elektroenerģijas patēriņu (GWh), Stratēģijas projektā ietvertā informācija nav tieši salīdzināma ar Rail Baltica projekta tīmekļa vietnē publikācijā norādīto (publikācijā ir norāde uz projekta patēriņu gadā, bet Stratēģijas projektā uz patēriņu projektā kopumā, nevis gadā).
- Viedoklis: Faktoru ietekmē uz energoresursu patēriņu rosinām pārskatīt un aprakstīt plašāk sadaļu “Transporta zaļināšana”. Lai gan dzelzceļa transporta elektrifikācija ir pieminēta, dzelzceļa nozares mērogā tas vairāk akcentē esošās infrastruktūras uzlabojumus, nevis jaunas infrastruktūras izveidi. Lūdzam sniegt sīkāku skaidrojumu attiecībā uz dzelzceļa transporta elektrifikācijas tvērumu un izmantotajiem aprēķinu datiem sadaļā “Transporta zaļināšana”. Norādām, ka tieši Rail Baltica infrastruktūras izveide visvairāk radīs vēl vienu būtisku energoresursu patēriņa ietekmējošu komponenti – jaunus savienojumus un jaunu pārvadājumu pakalpojumu attīstību, kas

veicinās paradumu maiņu, aizstājot autotransporta un īsu distanču aviopārvadājumus ar ātrgaitas dzelzceļa pārvadājumiem, kā arī sniegs vairākus sociālekonomiskus labumus.

- Viedoklis: Līdzīgi iepriekšējam komentāram aicinām pārskatīt arī:
1) tabulu Nr.1, papildinot Transporta zaļināšanas faktoru apakškategorijas ar vēl vienu – “Jauni savienojumi un pakalpojumi”.
2) tabulu sadaļā Nr 5.4.2. ar rīcībpolitiku piemēriem. Tajā nepieciešams iekļaut rīcībpolitikas piemēru, kas īsteno jaunus savienojumus un jaunu pārvadājumu pakalpojumu attīstību.
- Viedoklis: Papildus vēlamies norādīt, ka Satiksmes ministrija un Igaunijas Republikas Klimata ministrija sadarbībā ar Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorātu un Tehniskā atbalsta instrumenta atbalstu uzsākusi pētījuma “Developing Potential for Sustainable Aviation Fuel in Estonia and Latvia” īstenošanu, lai novērtētu Igaunijas un Latvijas potenciālu ilgtspējīgas aviācijas degvielas attīstības jomā. Projekta rezultāti provizoriski gaidāmi 2025.gada janvāra beigās, līdz ar to tad varēsim sniegt konkrētāku, datus balstītu viedokli par jautājumiem, kas skar ilgtspējīgu aviācijas degvielu.
- Viedoklis: Aicinām pārskatīt scenāriju kopsavilkumus un scenāriju aprakstus, precīzāk definējot katru scenāriju attiecībā uz transportu. Scenāriju precizējumi ļaus precīzāk saprast, vai tādi stratēģiski nozīmīgi projekti kā Rail Baltica ir vai nav iekļauti attiecīgā vēlamajā, optimistiskajā vai pesimistiskajā scenārija tvērumā. Lai arī detalizētās pieņemumu tabulas uzskaita Rail Baltica projektu kā vienu no pieņemumiem gandrīz visos, izņemot vienu scenāriju, atsevišķos aprakstos Rail Baltica ietveršana vai neietveršana netiek pietiekami skaidri formulēta vai pat ir pretrunīga: 1) piemēram, vēlamajā scenārijā akcents ir likts tieši uz elektriskiem dzinējiem un hibrīdzinējiem, neakcentējot Rail Baltica lomu. 2) piemēram, optimistiskais scenārijs paredz izteiktu transporta elektrifikāciju, kas kā minēts citā komentārā akcentē esošās infrastruktūras uzlabojumus, nevis jaunas infrastruktūras izveidi 3) piemēram, pesimistiskā scenārija aprakstā ir norādīts, ka fokuss ir uz sabiedriskā transporta attīstību, kas transporta nozarei nozīmē arī Rail Baltica projektu. Tomēr detalizētajā pieņemumu tabulā, kā arī pielikumā nr. 2.2 un pielikumā Nr. 3, pesimistiskais scenārijs neparedz Rail Baltica projekta realizāciju, kas nav akceptējams nosacījums transporta nozares politikas mērķu sasniegšanai.
- Viedoklis: Attiecībā uz sadaļu 5.4.1. “Rīcībpolitiku prioritātes”, kā arī citviet dokumentā, vēlamies pievērst uzmanību, ka sabiedriskais transports nav tikai publiskais sabiedriskais autoparks un tā zaļināšana. Kā vienu no prioritātēm iesakām iekļaut jaunus savienojumus un pārvadājuma pakalpojumus un ar to saistīto transporta infrastruktūru, kas veicinās mobilitātes paradumu maiņu un sniegs sociālekonomiskus labumus
- Viedoklis: 62.lpp – lūdzam detalizētāk skaidrot rīcībpolitiku piemērus, piemēram, kas saprotams ar “Vadlīnijas efektīvākai un ērtākai labās prakses pārņemšanai”, vai, kādēļ “Subsidēts publiskais transports plašākām sabiedrības grupām, kam nav pieejas privātajam vai kopbraukšanas transportam, vai tā izmaksu segšana sagādā grūtības” uzskatāms kā nozarei nelabvēlīgu scenāriju rīcībpolitikas piemērs?

Autors: AS “Sadales tīkls”

- Viedoklis: Attiecībā uz mērķu formulējumiem, aicinām Stratēģijas 9.lpp noteikto otro apakšmērķi "Latvijā ir augsta enerģētiskā pašpietiekamība" precizēt veidā, kas paredz virzīties arī uz sabalansētu enerģijas ražošanas portfeli. Latvijas enerģētiskajai neatkarībai un spējai reaģēt uz dažādiem neprognozējamiem apstākļiem līdzsvarots enerģijas ražošanas portfelis var kalpot kā būtisks enerģētisko drošību stiprinošs apstāklis. Turklāt nozīmīgi ir formulēt stratēģiju gan attiecībā uz jau pastāvošām tehnoloģijām, gan tādām, kas potenciāli varētu būt nozīmīgi enerģijas avoti, kā, piemēram, atomenerģiju. Lai veicinātu stratēģijas vienotu izpratni un turpmāku iedzīvināšanu, aicinām mērķiem noteikt kvantitatīvus raksturotājus. Turklāt nepieciešams turpināt darbu pie sasniedzamo scenāriju un rīcības virzienu nospraušanas, kas attēlotu stratēģijas sasniegšanu uz laika ass. Tādējādi būtu iespējams parādīt kā tiks nodrošināta virzība uz mērķa scenāriju sasniegšanu, kā arī novērtēt vai šobrīd paredzētās aktivitātes ir pietiekamas. Ir ārkārtīgi būtiski mērķu sasniegšanu izvērst ar sagaidāmo attīstību katrā no enerģētikas sektoriem, katram no tiem definējot arī nozīmīgākos apakšvirzienus, galvenos kvantitatīvos sasniedzamos rādītājus. Tas dotu skaidru virzienu enerģētikas sektoriem par to izvirzāmajiem vidēja termiņa un ilgāka termiņa mērķiem. Turklāt ar šādu kopskatu un analīzi

būtu jāsniedz atbilde uz to, kāds ir Latvijas stratēģiskais redzējums par enerģētikas infrastruktūras, t.sk. sadales elektrotīklu, kopējo attīstību. Pirmajā solī tam vienkopus jāaptver elektroenerģijas, siltumenerģijas un dabasgāzes infrastruktūras attīstība. Tam jāsniedz valstiska līmeņa redzējums par sistēmu paralēlu un savstarpēji papildinošu attīstību. Otrajā solī katram sektoram, tai skaitā arī elektroenerģijas infrastruktūras sadaļā, jānosprauž jau detalizētāks redzējums par to turpmāko lomu enerģētikas pamatmērķu veicināšanā. Šāda analīze dotu skaidrību par to kā Latvijā ir iespējams maksimāli izmantot esošās infrastruktūras priekšrocības un kā mērķtiecīgi veicināt infrastruktūras attīstību veidā, kas palīdz attīstīt tautsaimniecības kopējo konkurētspēju. AS "Sadales tīkls" pilnībā atbalsta nepieciešamību izmantot esošās infrastruktūras sniegtās priekšrocības, veicināt sinerģiju starp dažādiem energoinfrastruktūru tīkliem. Tomēr vienlaikus tas rada arī jautājumu par to, kur un kādai infrastruktūrai būtu nepieciešams attīstīties un kādu, cik kvalitatīvu un drošu infrastruktūru mēs varam atļauties uzturēt? Vai Latvija spēj nodrošināt konkurētspējīgus tīklu tarifus, ja paralēli uzturamas trīs dažādu energoapgādes tīklu infrastruktūras?

Tāpat nozīmīgi mērķu sasniegšanas plānā skaidri norādīt uz mērķu nesasniegšanas sekām un izmaksām. Mērķu nesasniegšana nozīmē ne tikai iecerēto ieguvumu zaudēšanu, bet var nozīmēt arī papildus izmaksas, kas attālina Latvijas iespējas no iecerēto mērķu sasniegšanas. AS "Sadales tīkls" uzskata, ka, ņemot vērā elektrifikācijas nozīmi Enerģētikas stratēģijas mērķu sasniegšanā, elektroenerģijas sadales infrastruktūrai un tās nodrošinātajiem pakalpojumiem ir un būs ārkārtīgi liela nozīme. Šīs infrastruktūras darbības kvalitātes attīstīšana veicinās vietējās zaļās elektroenerģijas pieejamību Latvijā un kopējo virzību uz enerģētisko neatkarību. Tāpat investīcijas sadales elektrotīklos vienlaikus veicinās citu enerģijas sektoru virzību uz Enerģētiskās stratēģijas mērķu sasniegšanu, tai skaitā elektromobilitāti un bezemisiju siltumapgādes risinājumu attīstību.

Lai nodrošinātu apstākļus sekmīgai elektrifikācijai, kas paredzēta pozitīvajos Enerģētikas stratēģijas scenārijos, būtiski ir paredzēt skaidru mehānismu apsteidzošo investīciju veikšanai elektroenerģija sadales sistēmā ar mērķi sasniegt valstiski nostiprinātus sistēmas darbību raksturojošos kvantitatīvos rādītājus (jaudu pieejamība, darbības nepārtrauktība, sprieguma kvalitāte u.c.). Bez apsteidzošajām investīcijām elektrotīklā Enerģētikas stratēģijas mērķu sasniegšana var kavēties praktisku iemeslu dēļi, piemēram, tāpēc, ka investīcijas tīklā prasa 2-3 gadus no projekta uzsākšanas. Turklāt, lai vienlaikus veicinātu enerģētikas sektora atbalstu Latvijas konkurētspējai, vidējā termiņā ir būtiski veicināt publisko investīciju mērķtiecīgu novirzīšanu tieši publiskās energoapgādes infrastruktūras attīstībai. Vienlaikus ir būtiski nospraust mērķi turpināt attīstīt droša, klimatnoturīga sadales elektrotīkla attīstību, kas primāri paveicams turpinot attīstīt tīkla izbūvi izolēto vadu un kabeļu izpildījumā. Pretējā gadījumā elektrifikācijas veicināšanai notiekot paralēli klimata pārmaiņu negatīvās ietekmes palielināšanai, palielināties arī izmaksas, ko radīs klimata pārmaiņas. Turklāt papildus fiziskās infrastruktūras un jaudu plānveida attīstībai, nozīmīgi ir turpināt tīkla un saistīto pakalpojumu digitalizāciju. Arī saistītās investīcijas pētniecībā un attīstībā var nodrošināt to, ka ilgtermiņā tīkls tiek attīstīts efektīvā veidā.

Autors: Biedrība "Zaļā brīvība"

- Viedoklis: Tomēr mūsu galvenais iebildums ir nepietiekamā ambīcija enerģētikas sektora dekarbonizācijai, kas atbilstoši Stratēģijai pat pie optimistiskajiem scenārijiem nozīmēs, ka Latvija klimatneitralitāti 2050. gadā nesasniegs. Kaut arī Stratēģijā ir apgalvots, ka tā atbilst Zaļā kursa un klimatneitralitātes mērķim, tomēr, mūsaprāt, vispārēja tautsaimniecības klimatneitralitāte nav ticama, ja 2050. gadā enerģētikas sektorā vēlamajā scenārijā vēl tiek paredzēts fosilās dabasgāzes patēriņš 3,5 TWh gadā (savukārt, optimistiskajos scenārijos 1 & 2 ir paredzēts attiecīgi 2,6 TWh un 1,6 TWh). Kaut arī iecerēts nozīmīgs samazinājums no 2023.gada patēriņa, kas bija 7,8 TWh gadā, tomēr, ņemot vērā citu nozaru, piemēram, transporta, dekarbonizācijas būtiski komplicētāko dabu, nenovēršamās emisijas, kā arī oglekļa piesaistes izaicinājumus Latvijā, tieši enerģētikas sektoram ir jāizvirza pilnīgas atteikšanās no fosilajiem kurināmiem mērķis. Turklāt Stratēģijas tekstā pie Optimistiskā scenārija 2 ir pretruna starp tekstā minēto "Dabasgāzes izmantošana tiek pilnībā samazināta, aizstājot patēriņu ar atjaunīgiem energoresursiem un ilgtspējīgiem risinājumiem" un prognožu rezultātiem, kur dabasgāzes patēriņš vēl parādās 1,6 TWh gadā. Mūsaprāt, būtu jāisteno tāda pieeja, ka vispirms kā virsmērķis izvirzāma

klimatneitralitāte 2050.gadā un īstenojot Theory of change pieeju "ejot pa soļiem atpakaļ" jāidentificē, kas ir jāpaveic, lai to sasniegtu.

- Viedoklis: Novērtējam to, ka Stratēģija ir veidota, balstoties uz dažādiem scenārijiem pie mainīgiem ārējiem faktoriem, kas faktiski vienīgais veids, kā šī brīža globāli nestabilajā situācijā var veidot jēgpilnu plānošanas dokumentu.
- Viedoklis: Iebilstam pret energoresursu grupas "Biomasa" šī brīža tvērumu, iekļaujot arī kūdru, kūdras briķetes un sadzīves atkritumus sadedzināšanai, kas ir gan maldinoši, jo ar biomasu tradicionāli saprot bioloģiskās izcelsmes resursus (neieskaitot fosilos), gan tas arī nozīmē lielu neskaidrību par to, cik lielu daļu no "Biomasa" prognozēts, ka veidos sadzīves atkritumu reģenerācija un kūdra, kūdras briķetes. Kūdra un sadzīves atkritumi drīzāk iekļaujami zem grupas "Degvielas - citi". Turklāt kūdras izmantošana enerģijas ieguvei Latvijā ir jāpārtrauc līdz 2030.gadam, kā to nosaka Teritoriālais taisnīgās pārkārtošanās plāns (tam attiecīgi Stratēģijā jātiek skaidri paustam).
- Viedoklis: Stratēģijā iekļautā lielā paļaušanās uz biometānu ir riskanta un nepārdomāta klimatneitralitātes sasniegšanas kontekstā saistībā ar to, ka ar biometānu Latvijā teorētiski varētu aizstāt tikai apmēram 15% no esošā dabasgāzes patēriņa, savukārt, maz ticams, ka sintētiskais metāns varētu tikt saražots tik lielā apmērā, lai aizstātu atlikušo daļu. Turklāt biometānu iecerēts izmantot arī transporta sektora dekarbonizācijā, vēl vairāk paaugstinot pieprasījumu pēc šī ierobežotā resursa. Tas rada augstu risku, ka tiks paildzināta atkarība no fosilās dabasgāzes, lai kopējā dabasgāzes tīklā tiktu uzturēts nepieciešamais gāzveida energoresurss. Turklāt Ēku energoefektivitātes direktīva nosaka, ka dalībvalstīm ir īstenojama politika, lai periodā līdz 2040. gadam tiktu pilnībā pārtraukta fosilo energoresursu izmantošana centralizētajā un individuālajā siltumapgādē. Tas nozīmē, ka līdz 2040.gadam būs pilnībā jāpārtrauc izmantot dabasgāzi siltumapgādē ēku sektoram. Latvijā iegūto biometānu būtu lietderīgāk izmantot citās jomās, piemēram, ražošanas sektorā, kuras ir grūtāk elektrificējamas (vai kur elektrifikācija nav iespējama saistībā ar nepieciešamību pēc augstas temperatūras sasniegšanas) un lauksaimniecības un citam "smagajam" transportam. Turklāt Stratēģijā Optimistiskajā scenārijā 1 prognozēts, ka biometāns aizstāj dabasgāzi 0.5% gadā, bet biomasu 2% gadā, kas raisa jautājumu par lietderību un apsvērumiem, kādēļ lielāks uzsvars ir tieši uz biomasas, nevis fosilās dabasgāzes aizstāšanu. Papildu vērā ņemams faktors biometāna kontekstā ir apstāklis, ka klimatneitralitātes sasniegšana prasīs pārmaiņas arī lauksaimniecības sektorā, lai mazinātu SEG emisijas sevišķi no lopkopības. Tas savukārt ilgtermiņā var mazināt biometāna ražošanas iespējas, jo radīsies mazāk apjomā viens no biogāzes izejmateriāliem - kūtsmēsli. Tādējādi biometāna ražošanas stratēģija būtu jāskata kontekstā ar lauksaimniecības sektora pāreju uz klimatneitralitāti.
- Viedoklis: Ierosinām pie transporta enerģijas rīcībspolitikas prioritātēm sabiedriskajam transportam noteikt augstu prioritāti visos scenārijos, jo arī optimistiskajos scenārijos ir būtiski, ka tiek veicināta transporta nozares dekarbonizācija, sevišķi veicinot pārsēšanos uz sabiedrisko transportu un citiem mobilitātes risinājumiem privāto autotransportlīdzekļu vietā, un tieši optimistiskajos scenārijos būtu vieglāk īstenojamas investīcijas šajā infrastruktūrā.
- Viedoklis: Stratēģijā netiek pieminēti pietiekamības un pieprasījuma puses elastības veicināšanas pasākumi, kas ir neatņemamas klimatneitrālas nākotnes energosistēmas sastāvdaļas. Lai dekarbonizētu visas tautsaimniecības nozares, būs nepieciešams būtisks atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas jaudas pieaugums. Tomēr, lai nākotnes energosistēma būtu ilgtspējīga visos rakursos, piemēram, arī materiālu ieguvē, ir nepieciešama arī pietiekamības pieejas īstenošana, lai samazinātu patēriņu uz vienu vienību, audzētu efektivitāti (kura netiek neitralizēta, pieaudzējot patēriņu citur). Vienlaikus augsts potenciāls balansētas, atjaunīgajos energoresursos balstītas energosistēmas veidošanai ir pieprasījuma puses elastības pasākumiem, kuri veicināmi ar digitāliem rīkiem un patērētāju uzvedību ietekmējošas cenu politikas veidošanu.
- Viedoklis: Pesimistiskajā scenārijā 1 attiecībā uz ēku energoefektivitātes uzlabošanu minēts: "Energoefektivitātes programmas, piemēram, ēku siltināšana, tiek veikta tikai ekonomiski izdevīgākajās vietās, samazinot plašu renovācijas pasākumu īstenošanu." Scenārijā, kur samazinās vietējo AER risinājumu pieauguma straujums, un tātad paliek vēl būtiska atkarība no importētiem fosilajiem (t.i. dabasgāzes), ir ļoti būtiski taupības jeb energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi. It sevišķi ņemot vērā, ka šiem pasākumiem ir netieši tautsaimniecību

stimulējoši efekti (būvniecības nozares aktivitāte). Attiecīgi ierosinām nesamazināt nosiltinātos m² gadā līdz 0.3 milj., tā vietā atstājot 0.5 m² gadā.

- Viedoklis: Optimistiskajā scenārijā 1 un 2 tiek minēts, ka "pastāv iespējamība, ka tiktu attīstīta arī kodolenerģijas jauda. Tādā gadījumā tā aizvietotu daļu no paredzētās sauszemes VES jaudas." Mūsuprāt, šī iespējamība nav pietiekami reālistiska un nepieciešama, lai to minētu Stratēģijā, saistībā ar to, ka augsto sākotnējo investīciju dēļ kodolenerģija nav konkurētspējīga, tā patērētājiem sadārdzinās enerģijas izmaksas. Turklāt tās savietojamība energosistēmā ar AER ir nepilnīga. Strauji attīstās enerģijas uzkrāšanas un balansēšanas risinājumi (kā arī paredzama to konkurētspējas uzlabošanās, piemēram, ūdeņraža ražošana enerģijas uzkrāšanas nolūkos, jo sevišķi optimistiskajos scenārijos), tādēļ nav attaisnojamas riskantas investīcijas tik vērienīgos, augsta riska projektos, kam turklāt ir vairāki ļoti nopietni ilgtspējas izaicinājumi² (kodolatkritumu droša noglabāšana, tehnoloģiskā nedrošība pēc būtības, riski, ko rada pieaugošās klimata kataklizmas, terorisma draudi), kas jau paši par sevi vien padara šo tehnoloģiju nevēlamu. Turklāt arī optimistiskajos scenārijos jāņem vērā, ka pasaule turpina būt nestabila kaut vai klimata uzkaršanas izraisīto dabas stihiju dēļ, kas jāņem vērā plānojot nākotnes energosistēmu. Stratēģijā minēts apgalvojums, ka "Optimistiskā 1 scenārija prognoze paredz enerģijas patēriņa pieaugumu, prioritizējot ilgtspējas veicināšanu", kas ir pretrunā ar kodolenerģijas iespējamības minēšanu, jo tā nekādā ziņā nav uzskatāma par ilgtspējīgu risinājumu.
- Viedoklis: Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas prognozēm, pat nezinot to, cik liels apjoms prognozēts kūdras un sadzīves atkritumu reģenerācijai, tiek prognozēta liela paļaušanās uz meža biomasu. Optimistiskajā scenārijā 2 no biomasas 2050.gadā tiek paredzēts iegūt vēl 11,8 TWh gadā (samazinājums no 18,6 TWh 2023.gadā). Uzskatām, ka ir jātiecas uz augstāku ambīciju meža biomasas lomas samazināšanā siltumapgādē, ņemot vērā šī resursa ilgtspējas izaicinājumus¹. Tomēr arī pie Optimistiskā scenārija 2 centralizētajā siltumapgādē siltumsūkņu un atlikumsiltuma īpatsvars 2050.gadā tiek prognozēts tikai 15%. Siltumapgādes elektrifikācija (vienlaikus ar atjaunīgās elektroenerģijas ģenerējošās jaudas pieaugumu un uzkrāšanas risinājumu attīstību) nodrošinātu mazākas svārstības tarīfos, tāpēc, lai gan šīs tehnoloģijas prasa augstākas sākotnējās investīcijas, tās nodrošinātu lielāku patērētāju aizsardzību pret lielām tarīfu svārstībām. Arī meža biomasas resurss, kā energokrīzes laikā novērojām, ievērojami pakļauts cenu svārstībām.
- Viedoklis: Kā rīcībpolitikas piemērs zem "Primārie energoresursi - kurināmais" pie nozarei labvēlīgiem scenārijiem (64.lpp) iekļauts "Atbalsts atkritumu reģenerācijas veicināšanai". Atkritumu reģenerācija enerģijas ieguvei nav savietojama ar klimatneitralitātes mērķi, ņemot vērā to, ka sadzīves atkritumi uzskatāmi lielā mērā par fosilo kurināmo plastmasas komponentes dēļ (šīs enerģijas veids no 2026.gada tiks pakļauts ETS sistēmai), kā arī Zāļo kursu kopumā, ņemot vērā ES nospraustos mērķus Aprites ekonomikas jomā. Uzskatām, ka šāds pasākums jo sevišķi nav atbalstāms tieši optimistiskajos scenārijos, jo tad pastāv daudz labvēlīgāki apstākļi siltumapgādes elektrifikācijai un atjaunīgo energoresursu ražošanas attīstībai.